

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ: «УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ»

Євтушенко В.В., студ.

Національна журналістика у всі часи намагалася виконувати об'єднуючу функцію. На сторінках преси завжди висвітлювалися найбільш гострі та актуальні питання часу. Українське питання від початку свого зародження і до сьогодні залишається таким. Глибокий інтерес до цього питання зумовлений не лише територіально-географічним розташуванням України, що безперечно є одним із плюсів, але і впливом цього питання на міжнародну дипломатію.

Перше найбільш ґрунтовне дослідження українського питання датується 1910-1914 роками, коли в щомісячному науково-літературному та суспільно-політичному журналі «Украинская жизнь» було опубліковано праці відомих діячів того часу, таких як М. Грушевський, Д. Донцов, В. Дорошенко, С. Єфремов, Ф. Корш, С. Петлюра, С. Русова.

Важливо зазначити, що журнал видавався в Москві та був російськомовним. Це деякою мірою пояснюється завданнями, які ставив перед собою авторський колектив. У 1914 році редакція «Украинской жизни» вирішує випустити книжку «Українське питання» за матеріалами свого часопису. У передмові до російськомовного видання видавці зазначають: «Мета цієї книги – дати російському суспільству матеріал для вироблення правильного принципового ставлення до українського питання, внести до його оцінки необхідну об'єктивність і спокій висвітленням тих сторін і основ українського руху, які на сьогодні або ігноруються, або перекручуються його антагоністами. Видавці вважатимуть своє завдання досягнутим, якщо цьому нарисові вдасться хоча б частково роз'яснити нагромаджені довкола українського питання упередження і непорозуміння, розкрити тісний зв'язок українського руху з глибокими коріннями народного життя і довести поєднання задоволення українських прагнень із загальнодержавними інтересами».

Видання розходить миттєво і видавці вирішують випустити повторний тираж. Рівно через рік з'являється другий тираж «Українського питання». «А після закриття журналу більшовицькими властями 1917 року ця книга виходить у світ

третє, вже переробленою й доповненою матеріалами, зібраними фактично за гарячими слідами подій». Більше ніж сімдесят років це видання вважалося арештованим. Як зазначає М. Тимошик, «єдиний примірник «Українського питання», що знаходився в спецсхових нинішньої Національної парламентської бібліотеки, підлягав щорічному ретельному обстеженню з метою виявлення можливих її користувачів, чи, боронь Боже, здійснення анонімним читачем бодай мінімальних витягів», про що свідчать відбитки штампів з позначкою «проверено».

Структура книги наближена до довідкового видання і свого часу вона такою і була, «оскільки насичена величезною кількістю персоналій, колосальним історичним фактажем, поданим без зайвого белетристичного чи публіцистичного шарму, політичної пристрасності чи ідеологічної упередженості», – так характеризує цю книгу М. Тимошик.

Автори намагалися різнопланово розглянути матеріал стосовно українського питання: починаючи від фактів, що доводять самобутність української історії, мовного питання і закінчуючи політичним становищем України та прогнозами на майбутнє. Вони охоплюють період від зародження слов'янства і до 1917 року, намагаються пояснити відмінність між етнічними росіянами та українцями, залучаючи знання з антропології та етнографії, розглядають мовну проблему, руйнують міф про єдину великоросійську мову. Далі автори подають свідчення про встановлення українського національного руху, його оформлення в окрему течію, формування ідеологічного підґрунтя та існування у різні історичні періоди. Крім того, в цій книзі знаходимо свідчення і про українську художню, наукову літературу, пресу, театр, школу, мистецтво, політичні сили того часу.

У 1916 році авторський колектив робить ще один відчайдушний крок: «не будучи переконаними, що опубліковані в українському часописі матеріали потраплять на стіл тих урядовців, кому вони адресовані, члени редколегії журналу С. Петлюра, С. Русова, а також Ф. Матушевський у серпні 1916 року відважуються власноручно передати документи міністру народної освіти та лідерам думських прогресивних фракцій». Завдяки чому українське питання зазвучало і в рядах законодавчих палат.

Необхідність відновлення видання в перші роки незалежності викликана відновленням його актуальності та усвідомленням українцями себе як окремої нації.

Сьогодні українське питання лише частково змінило свій характер, проте воно й досі залишається відкритим. Його сучасний стан докладно розглядає З. Партико у матеріалі «Цивілізаційний вибір» (газета «День», № 175 (3095) за 1 жовтня 2009 року). Автор говорить, що до вирішення цього питання багато хто підходить з минулого досвіду, коли Україна була колоніальним додатком до інших самостійних країн і перш за все Росії, оскільки саме до неї належало дві третіх усієї території України. Проте такий підхід, за твердженням З. Партико, помилковий. «Для вирішення цього питання необхідно виходити не з минулого досвіду, а з перспективи розвитку світу хоча б на найближче століття». Він наводить п'ять відмінностей між Україною та Росією, з огляду на які, нашої державі не слід підкорятися волі «старшого брата».

Отже, можемо зробити висновок, що українське питання починаючи з XIX століття і до сьогодні залишається одним з найбільш актуальних питань Європи, проте, будучи до 1914 року академічним, воно переростає в питання практичне, переростає в нагальну національну проблему, що потребує свого вирішення.

Наук. кер. – Яременко Л. М., *ст. викл.*

ОСТАННЯ СТОРІНКА СУЧАСНОЇ МІСЬКОЇ ГАЗЕТИ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Осюхіна М., *студ.*

Факт існування у структурі газети такого поняття як остання сторінка є дискусійним. Водночас, ми не знаходимо в сучасному журналістикознавстві тлумачення цього терміну, хоча поняття остання сторінка набуває актуальності, оскільки відіграє значну роль у формуванні обличчя газети.

Метою нашої статті стала спроба описати останню сторінку газети.

Об'єктом дослідження стали матеріали останньої сторінки 8 номерів газети «Суми і сумчани» від 4 січня до 26 лютого 2010 року.